

Something Thrown is the Way of the Observer

Waar ben je als je dit leest? Hier. Goed. Kijk om je heen. Wat zie je? Dingen. Laat ze nu weer voor wat ze zijn. Lees deze tekst: *Something Thrown in the Way of the Observer* is een groepstentoonstelling in het 17e-eeuwse woonhuis van de Amsterdamse regentenfamilie Van Loon. Tussen tafels en kasten waar je eerbiedig afstand toe bewaart, onderzoeken zes kunstenaars hoe de dingen óns bewegen.

Wat is dat ding? Het is alles tegelijk en niks in het bijzonder. Het woord alleen al verwijst behalve naar voorwerpen, ook naar gebeurtenissen en lopende zaken. Ook die andere betekenissen van het woord 'ding' zijn onlosmakelijk met het materiële verbonden.

Laten we klein beginnen. Een lade houdt papier uit ons zicht en een tafel dient als uitbouw van onze schoot. De kasten, stoelen en het bestek in Museum Van Loon zijn, net als de dingen in ieder huis en elke straat het kruispunt van beweging. Te beginnen omdat ze het resultaat van onze beweging zijn: ooit ontstaan als verlengstukken van ons lichaam, hielpen de eerste vuistbijlen waar onze handen tekortschoten bij het overleven. Steeds opnieuw passen we deze hulpstukken aan, zodat ook de nieuwste smartphone ons nog beter kan bedienen. We richten onze levens met voorwerpen in en die inrichting gaat over de drempel buitenshuis verder: ze brengen overzicht aan. De hutkoffers in de hoek van de Vogelkamer gingen mee op reis en werden voor je gedragen; het exotische bos kwam mee naar huis in een mahoniehouten tafel, waar het middenin de Rode Salon oftewel de rookkamer, uitsluitend mannen om zich heen verzamelde.

Hier zoomen we uit. Verbonden met persoonlijke en culturele gewoontes, met hoe we ons gedragen, beladen met betekenis, verstrengeld in politieke, economische en

technologische ontwikkelingen, hangen voorwerpen in een dicht verknoopt netwerk met immateriële zaken samen. Onlosmakelijk zijn ze verweven met hoe we kijken naar en denken over de wereld. Oefenen invloed op ons uit. Zetten tot beweging aan.

Wat die beweging kan betekenen, wordt door de kunstenaars in de ruimtelijke stillevens van het museum verkend. Opgesteld om bekeken te worden, zijn gebruiksvoorwerpen hier decorstukken. Samen met de vele geschilderde portretten scheppen ze een beeld van het leven van een welvarende familie in de Gouden Eeuw. Je kan de Van Loons aan een diner, officieel ontvangst of in een VOC-verleden plaatsen. Maar moeilijk komen de voorwerpen onder de aanwezigheid van de familie uit.

Something Thrown in the Way of the Observer gaat uit van de dingen zélf om juist in deze omgeving hun invloed op onze levens te bevragen. Want zoals de familiegeschiedenissen de voorwerpen in het museum overschaduwen, zo bezien wij objecten in onze alledaagse omgang meestal als de roerloze partij in een relatie waar wij de dienst uitmaken. Hoe verandert het perspectief op onszelf en de wereld om ons heen, wanneer we die relatie als een meer gelijkwaardige beschouwen?

In de tentoonstelling wordt het object vanuit verschillende invalshoeken benaderd: vanuit het materiaal, vanuit zijn invloed op onze routes door een kamer, vanuit z'n aanwezigheid in onze taal en ons gedrag, maar ook vanuit z'n relatie met de maker, hoe het verwachtingen oproept en betekenissen genereert, hoe het voorbij tijd verzamelt. De tentoonstelling haalt de dingen naar de voorgrond, en daarmee worden ook de stillevens in Museum Van Loon onherroepelijk in beweging gebracht. Beweging die, etymologisch gezien, al eeuwen in het woord 'object' besloten ligt: *something presented to the senses/ to throw before or against/ thing aimed at/ cast in the way of*. Er was alleen nog een Observer nodig.

*) Online Etymology Dictionary

MUSEUM VAN LOON

TENTOONSTELLING
28 juni – 31 augustus 2015
10.00 – 17.00

Luuk Schröder

1. **Untitled (Symmetry Performance)** (2015), performance getoond als een twee kanaals HD video, 25 min
2. **Measurement** (2015), digitale video, 13 min
3. **Sculpture Exhibited in Front of its Site of Production** (2013), foto op dibond, 35 x 23 cm

Luuk Schröder reageert met *Untitled (Symmetry Performance)* op de symmetrische bouwstijl van Huis Van Loon. In deze zogenaamde 'Strakke Stijl' werden de harmonische verhoudingen en formele regels afgeleid van het menselijk lichaam. In de video zien we twee museumbezoekers die tijdens het bezichtigen hun bewegingen door de ruimte steeds aan elkaar spiegelen. De performance is een reactie die op een bepaalde manier al opgesloten lag in het ontwerp van het huis.

In *Measurement* zien we een pottenbakker aan het werk. Het modelleren van klei is een van de oudste ambachten, en wordt al eeuwenlang ingezet voor het maken van potten, bekens, vazen en schalen, maar ook decoratieve voorwerpen. Schröder maakt de kijker letterlijk onderdeel van dit maakproces. De camera is aan het onderwerp vastgemaakt, waardoor we ons van dichtbij kunnen afvragen wie of wat de uitkomst van dit maakproces beheerst.

Luuk Schröder studeerde aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam en de Slade School of Fine Art in Londen. In de afgelopen 5 jaar heeft hij afwisselend gewerkt in Nederland, Engeland, Zwitserland en Zuid-Korea. Luuk Schröder wordt vertegenwoordigd door Galerie Rianne Groen.

Richtje Reinsma

4. **Blz.** (2015), installatie papier, potlood, stalen constructie

Waarom zie je dat een huis wordt bewoond? Aan rondslingerende spullen van het soort dat een mens onafgebroken met zich meedraagt en bij de hand wil hebben. Bij deze voorwerpen zonder permanente rustplaats hoort ook een zwerm papieren, die vaak in gestapelde vorm wordt bewaard. Een steeds van samenstelling wisselende verzameling boodschappen- en to-do-lijstjes, aantekeningen en brieven van instanties. Hun aanblik wekt een zekere onrust op. Ze vragen om actie – oefenen druk op ons uit. Na gedane zaken worden ze weggedaan, soms na eerst tot een prop te zijn verfrommeld.

Andere papieren daarentegen schenken ons rust en leiden tot verrijkende overpeinzingen, zoals aandenkens, bewijsstukken of memento's. Zulke papieren tijds capsules willen we bij ons houden en voor slijtage en verval behoeden. We sluiten ze op in een lijst en stellen ze tentoon.

Richtje Reinsma (1979) studeerde aan de Gerrit Rietveld Academie en het Sandberg Instituut. Op dit moment houdt ze zich met collega-kunstenaar Daphne Rosenthal en in samenwerking met het Wende Museum (Culver City, VS) bezig met telefoons en knoppen, op zoek naar de manier waarop de verbeelding deze voorwerpen betekenis toekent in het perspectief van de Koude Oorlog. Richtje Reinsma wordt vertegenwoordigd door Galerie Ton De Boer.

Paulien Oltheten

5. **In dit museum vallen geen doden** (2015), rondleiding (uitvoering in samenwerking met Jasmin Moeller), boekje, 40 p.

Een gids vertelt over objecten in het museum. Voor deze tentoonstelling heeft Paulien Oltheten zich ingeleefd in deze rol als gids en een rondleiding gemaakt, waarin ze beelden van buiten koppelt aan de objecten die in de zalen staan. Zo wordt het tapijt in de gang verbonden met een tempel in Japan en past het schilderij waarop een man maar één handschoen draagt moeiteloos in een serie foto's van de kunstenaar zelf, en wordt terloops de anekdote aangehaald over hoe butlers zonder handschoenen lang geleden de rijkdom van een familie uitdrukten. In de rondleiding van Oltheten wordt de buitenwereld binnenskamers gebracht. Een verhaal dat afhankelijk van wie vertelt, steeds een andere is.

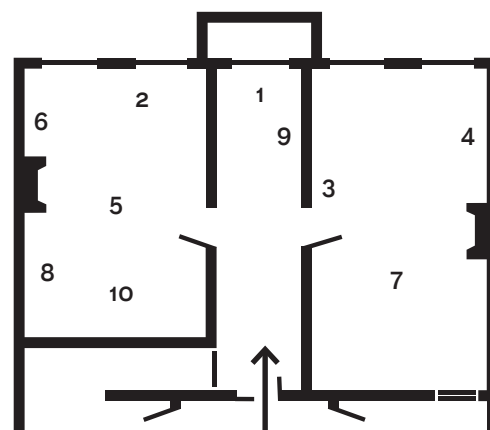
Paulien Oltheten (1982) studeerde aan de Rijksakademie, en was artist in resident aan de ISCP, New York. Een greep uit haar solotentoonstellingen: *Drawing Lines of Thought*, Stedelijk Museum Amsterdam, *It's My Imagination You Know*, gallery Fons Welters Amsterdam (2012); *Walk on a Line...*, Nederlands Fotomuseum. Paulien Oltheten wordt vertegenwoordigd door Galerie Fons Welters.

Jasmin Moeller (1982) maakt performatieve installaties waarin ze het publiek op directe wijze betreft.

Rondleiding

De rondleiding is te volgen aan de hand van het boekje, en kan live worden bijgewoond op 28 juni, 30 juni, 7 juli, 30 augustus en op afspraak. Aanmelden kan via: www.objectobserver.org

Plattengrond:
Museum Van Loon, eerste etage,
Rode Slaapkamer (links),
Vogelkamer (rechts)

Rosa Sijben

8. *Zouden zijn zullen (volumes 1)* (2015), van helder polyester, 100 stuks, 90 × 35 × 45 mm
9. *Zouden zijn zullen (volumes 2)* (2015), van geschilderd hout, 16 stuks, 20 × 20 × 100 cm

Batia Suter

6. *Table Leaf* (2015), installatie met laserprints
7. *Afternoon* (2015), inktjet-print, tweeluik, 90 × 150 cm

Uta Eisenreich

10. *This is Where the Magic Happens* (2015), installatie met lichtspot, gordijnen

Het werk van Batia Suter speelt met de aan- en afwezigheid van verleden in het huis. Op tafels van de familie Van Loon is een onderzoek te zien dat aandoet als een materiaalonderzoek naar de verschillende houtoppervlakken in het huis. Maar de uitvergroete details van verschillende meubelstukken maken naast het materiaal en het vakmanschap van de makers, ook de gebruikers van de meubelstukken zichtbaar. De foto's tonen hoe de oorspronkelijke bewoners hun objecten hebben gezien - op een rustige middag, in het voorbijgaan of in het alledaags gebruik. Hoe een starende blik zich onmerkbaar vermengde met een detail van het tafelblad, of zich optrok aan de schaduw van een kamerplant. Suter laat ons voor een moment door de ogen van de bewoners kijken.

Batia Suter (1967) studeerde aan de academie van Zürich en Arnhem en de Werkplaats Typografie. In 2007 publiceerde ze het boek *Parallel Encyclopedia* (Roma Publication #100), een compositie van een verzameling gevonden afbeeldingen uit andere boeken en momenteel werkt ze aan *Parallel Encyclopedia #2*.

Op verschillende plekken in het huis creëert Rosa Sijben met dezelfde objecten steeds andere situaties. Zoals we in het museum dingen tegenkomen waarvan we naar hun oorspronkelijke gebruik slechts kunnen gissen, is de vorm en functie van deze objecten is niet direct herkenbaar. Afhankelijk van hun aantal, plaatsing en locatie, verandert hun betekenis. De volumes wijzen op de realiteit van deze tentoonstelling, maar vermengen zich ook met de verleden tijd van het tentoongestelde huis en maken zo terloops de twee aanwezige tentoonstellingsculturen zichtbaar.

Op sommige plekken werken de volumes samen met de territoria die meubelstukken afbakenen. Hun positionering en signaalkleur perken op eenzelfde manier onze bewegingsvrijheid in. Op andere plekken hintten ze naar een gebruiksvoorwerp, ogen ze juist kwetsbaar of zijn overduidelijk decoratie. De werken *Zouden Zijn Zullen* benadrukken de tegenstelling die het museuminterieur oproept: het is gebruiksklaar en uitnodigend, maar toch houden we gepaste afstand.

Na haar afstuderen aan de Gerrit Rietveld Academie deed Rosa Sijben (1988) residenties in o.a. Basel (CH) en Mönchengladbach (DE). In februari 2014 opende haar solo-expositie bij Kunstverein Düsseldorf en in september 2015 presenteert Sijben een performance bij KW in Berlijn.

Als een kamer lang gesloten blijft, vormen zich vanzelf gelijke laagjes stof op de oppervlakken. Het is een wereld die ook zonder onze tussenkomst bestaat: de stoelbekleding verliest vezels, net als de bedgordijnen en het tapijt, maar ook hout bladdert microscopisch af. *This is Where the Magic Happens* toont deze deeltjes uit elkaar gevallen materie, die vanwege de museumbezoekers weinig gelegenheid tot neerduwarrelen krijgen. Ze zweven door de ruimte, vermengd met de deeltjes buitenwereld die de bezoekers achterlaten.

Door een kijkgat komen we de dingen in hun meest gereduceerde vorm tegen. Op de theatrale verhoging toont Uta Eisenreich het alledaagse als een stil spektakel.

Uta Eisenreich (1971) studeerde fotografie en design in Dortmund en Amsterdam. Op dit moment werkt ze aan de tentoonstelling *Expanding the Field of Play* (Centre Pompidou, Parijs), de theaterperformance *Things on a Table* (Zeche Zollverein, Essen) en aan het kunstenaarsboek *As If*, opvolger van het boek *A Not B* (Roma Publications). Uta Eisenreich wordt vertegenwoordigd door Ellen de Bruijne Projects.

MUSEUM VAN LOON

RONDLEIDINGEN

Paulien Oltheten
In dit museum vallen geen doden

zondag 28 juni
dinsdag 30 juni
dinsdag 7 juli
zondag 30 augustus
en op afspraak

www.objectobserver.org

MUSEUM VAN LOON

PUBLIC INSIGHT

zondag 20 augustus
16.00

LECTURE-
PERFORMANCE

Bernke Klein Zandvoort
zondag 30 augustus

CASTRUM PEREGRINI

SYMPOSIUM

The Beginning of Things

zondag 18 oktober 2015

Curator

Something Thrown in the Way of the Observer is opgezet en gecureerd door Bernke Klein Zandvoort. De talentontwikkelingsbeurs 3Package Deal is daarbij van groot belang geweest. De jaarlange steun van Foam, De Appel en Gerrit Rietveld Academie heeft geholpen het plan te realiseren.

Object-Observer

De tentoonstelling is onderdeel van het grotere project *Object-Observer*. Met meer dan 35 kunstenaars, schrijvers en wetenschappers onderzoekt dit interdisciplinaire project hoe alledaagse voorwerpen ons bewegen. Dat gebeurt – naast (I) de tentoonstelling – in de vorm van (II) een symposium en (III) een publicatie. www.objectobserver.org

II Symposium

In het symposium *The Beginning of Things* in Castrum Peregrini onderzoeken we de relatie tussen mensen en dingen vanuit de vraag hoe objecten verbonden zijn met onze identiteit. Zes sprekers uit verschillende werkvelden behandelen deze vraag vanuit 'het huis' als thematisch kader. De invloed die het huis heeft op wie wij zijn wordt vanuit een persoonlijke, filosofische, sociaaleconomische en politieke invalshoek bekeken.

III Publicatie

De publicatie *Hoe de dingen ons bewegen* (werktitel) wordt een bundeling essays van 25 verschillende makers en denkers. Vanuit hun persoonlijke of professionele achtergrond schrijven ze over hoe dingen in onze omgeving – van punaises tot vloerkleden en aspirines, van iPhones tot gebouwen – met ons gedrag en denken zijn vervlochten.

Voor de realisatie hiervan starten wij eind augustus met een crowdfunding-campagne via Voor de Kunst.

Stichting Trebelsee

Het project is opgezet door Bernke Klein Zandvoort en Caroline Ruijgrok, beide schrijver en beeldend kunstenaar. *Object-Observer* is het eerste project onder de vlag van hun Stichting Trebelsee. www.trebelsee.nl

Colofon

Kunstenaars

Uta Eisenreich
Batia Suter
Paulien Oltheten
Richtje Reinsma
Luuk Schröder
Rosa Sijben

Assistent curator

Cato Koole

Conservator

Tonko Grever

Junior-conservator

Valentijn Carbo

Curator

Bernke Klein Zandvoort

Middenrif

Caroline Ruijgrok

Vormgeving

Karoline Swiezynski

Vertaler

Laura Schuster

Technisch ondersteuner

Elke Baggen

Fotografie

Nikola Lamburov
Emilio Moreno

Veel dank aan

Pablo Londono Sarria
Wim Noordhoek
Alma Mathijsen
Kim Knoppers
Guus van Engelsehoven
Marieke Coppens
Harmen Kuiper
Rieke Vos
Nicky Zwaan
Jappe Groenendijk
Philippa Van Loon

Something Thrown in the Way of the Observer werd mogelijk gemaakt door

Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK)
Museum Van Loon
Gravin van Bylandt Stichting
Stichting Stokroos
Oedipus Brewery
Alumnifonds GRA
Stichting Trebelsee

AE amsterdams
fonds voor de
kunst

GRAVIN VAN BYLANDT
STICHTING

— Stichting Trebelsee